
Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg

2023-24

Mae'r adroddiad hwn yn adrodd ar y cyfnod o 1 Awst 2023 - 31 Gorffennaf 2024

Rhagymadrodd

Ers 1 Ebrill 2018, mae Prifysgolion yng Nghymru yn ddarostyngedig i Reoliadau Safonau'r Gymraeg (rhif 6) 2017 a sefydlwyd o dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Mae Safonau'r Gymraeg yn egluro sut y mae disgwyl i'r Brifysgol ddarparu gwasanaethau penodol yn Gymraeg, gan sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Yn unol â gofynion y Safonau, mae'r adroddiad blynyddol yn nodi'r modd i'r Brifysgol gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg, ac yn cynnwys y wybodaeth ofynnol isod.

Cydymffurfiaeth â'r Safonau

Sut mae'r Brifysgol wedi cydymffurfio â'r safonau cyflenwi gwasanaeth, safonau polisi a safonau gweithredu yn ystod y flwyddyn.

Sgiliau Cymraeg y Gweithlu

Nifer y cyflogeion sy'n meddu ar sgiliau yn y Gymraeg ar ddiwedd y flwyddyn o dan sylw.

Hyfforddiant

Nifer yr aelodau o staff a fynychodd gyrsiau hyfforddi yn y Gymraeg yn ystod y flwyddyn; ac os cynigiwyd fersiwn Gymraeg o gwrs yn ystod y flwyddyn, y ganran o gyfanswm nifer y staff a fynychodd fersiwn Gymraeg y cwrs.

Swyddi

Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd yn ystod y flwyddyn lle gofynnwyd —

- bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol,
- bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg pan benodir i'r swydd,
- bod sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol, neu
- nad oedd sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol.

Cwynion

Nifer y cwynion a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn yn ymwneud â chydymffurfio â'r safonau cyflenwi gwasanaeth, safonau polisi a safonau gweithredu.

Cymeradwywyd yr adroddiad hwn gan Gyngor y Brifysgol i'w gyhoeddi ar ein gwefan www.aber.ac.uk/cy/cgg

Mae **atodiad 1** yn cynnwys disgrifiad o'r lefelau sgiliau Cymraeg (A0 - C2) a chyfeirir atynt yn yr adroddiad, ac **atodiad 2** yn cynnwys disgrifiad o'r lefelau Dysgu Cymraeg (Mynediad - Hyfedredd).

Datblygiadau 2023-24

Ymestyn Is-gynllun y Gymraeg a'i Diwylliant 2019-2023

Fe wnaeth y Brifysgol ymestyn ar gyfnod y cynllun Strategol (**I'r Ganrif a Hanner Nesaf**) am flwyddyn arall, ac yn sgil hyn, ymestynnwyd Is-Gynllun y Gymraeg a'i Diwylliant 2019-2023 hefyd am flwyddyn ychwanegol. Prif bwrpas Is-gynllun y Gymraeg a'i Diwylliant yw amlygu'r prif weithgareddau sy'n gwneud Prifysgol Aberystwyth yn sefydliad dwyieithog uchelgeisiol, sy'n galluogi ac yn hyrwyddo defnydd o'r Gymraeg.

Is-Strategaeth Academaidd Cyfrwng Cymraeg 2022-27

Parhau y mae'r gwaith ar ein Is-strategaeth Cyfrwng Cymraeg 2022-27. Cafwyd datblygiadau cyffrous mewn perthynas â thargedau'r is-strategaeth sef cynnal a chynyddu lefelau cyllido'r Coleg Cymraeg, cynyddu credydau cyfrwng Cymraeg mewn meysydd twf, hybu gwaith ymchwil Cymraeg a Chymreig a datblygu hyfforddiant ymchwil cyfrwng Cymraeg. Yn 2023-24, gwelwyd ymestyn cyfnod Grant Pynciol Busnes a Grant Sbarduno Milfeddygaeth yn sgil adolygiadau, a chytuno ar gynlluniau i gynyddu'r gefnogaeth sydd ar gael i helpu myfyrwyr Nyrso dysgu a gwella eu Cymraeg, a darparu rhagor o ddysgu cyfrwng Cymraeg ar lefel 4 ym maes Seicoleg. Ym maes Astudiaethau Theatr, Ffilm a Theledu, bwriadir cynnig modiwlau cyfrwng Cymraeg ar rai o'r cynlluniau a gynigir drwy'r Saesneg yn unig, er mwyn annog myfyrwyr rhugl eu Cymraeg ar y cynlluniau hyn i ymgymryd â pheth darpariaeth cyfrwng Cymraeg. Enillwyd cyllid i gynnal dwy gynhadledd ymchwil dan nawdd y Coleg Cymraeg eleni, sef 'Methodolegau ymchwil ac ymchwil i ieithoedd rhanbarthol neu leiafrifol' a 'Testunau'r enfys', ac mae newidiadau ar y gweill yn Ysgol y Graddedigion i gynnig rhagor o ddewis yn y modiwlau hyfforddiant ymchwil cyfrwng Cymraeg a chynyddu nifer y credydau cyfrwng Cymraeg sydd ar gael.

Ysgrifennydd y Brifysgol a Chyfarwyddwr y Gymraeg

Ym mis Mawrth 2024, penodwyd Dr Gwawr Taylor i swydd Ysgrifennydd y Brifysgol a Chyfarwyddwr y Gymraeg. Mae'r rôl hon yn rhan o grŵp Gweithrediaeth y Brifysgol yn gyfrifol am arweinyddiaeth strategol y Brifysgol o ran materion yn ymwneud â'r Gymraeg. Mae Dirprwy Is-ganghellor Addysg a Phrofiad Myfyrwyr (yr Athro Anwen Jones) yn parhau i arwain ar faterion yn ymwneud â'r ddarpariaeth academaidd cyfrwng Cymraeg.

Gwobrau Hybu'r Gymraeg 2023 Prifysgol Aberystwyth

Cyhoeddwyd **Gwobrau Hybu'r Gymraeg Prifysgol Aberystwyth** ym mis Hydref 2023. Cynhaliwyd y gwobrau ym Medrus Mawr i ddathlu pedwar enillydd yn y gwobrau canlynol:

- Dysgwr Disglair (Staff) - Kate Barber a Dr Martine Garland
- Hyrwyddo'r Gymraeg yn y Gweithle - Abigail Crook
- Astudio trwy'r Gymraeg - Ffion King
- Pencampwr y Gymraeg (Myfyriwr) - Cai Phillips

Derbyniodd yr Athro Elizabeth Treasure wobwr arbennig y Panel am ei chefnogaeth i'r Gymraeg yn ystod ei chyfnod fel Is-ganghellor y Brifysgol.

Derbyniodd yr enillwyr englyn personol gan yr Athro Mererid Hopwood a Dr Eurig Salisbury o Adran y Gymraeg ac Astudiaethau Celtaidd, a Dr Hywel Griffiths, o'r Adran Daearyddiaeth a Gwyddorau Daeaf.

Yn ogystal â dyfarnu enillwyr y gwobrau, cyflwynwyd Tystysgrif Cydnabyddiaeth Arbennig gan y panel i'r myfyrwyr Gareth Tuen Griffiths, Adran Ffiseg a Lowri Bebb, Adran y Gymraeg ac Astudiaethau Celtaidd, ac i'r aelodau staff Colin Nosworthy, Cyfathrebu a Materion Cyhoeddus a Julie Roberts, Adran Ystadau, Cyfleusterau a Phreswylfeydd, am eu hymrwymiad i'r Gymraeg.

Nodyn 'MailTip' Outlook i adnabod siaradwyr Cymraeg

Yn 2024 cyflwynodd y Brifysgol adnodd MailTip newydd i alluogi staff i gynnwys un o'r negeseuon canlynol ar eu proffiliau Outlook.

**Rwy'n siarad Cymraeg / I speak Welsh (or)
Rwy'n siarad rhywfaint o Gymraeg / I speak some Welsh**

Pwrpas y nodyn hwn yw galluogi i dderbynydd neges e-bost roi gwybod i staff eraill eu bod yn siaradwr Cymraeg. Mae Canolfan Gwasanaethau'r Gymraeg (CGG) wedi bod yn hyrwyddo'r adnodd yma yn ystod 2023-24 a byddant yn parhau i wneud yn 2024-25.

Sesiynau Hyfforddiant 'Deall Gofynion Safonau'r Gymraeg'

Yn ystod y flwyddyn bu CGG yn parhau â rhaglen o hyfforddiant sy'n canolbwyntio ar weithredu a deall gofynion Safonau'r Gymraeg. Cynhaliwyd 8 sesiwn (4 Cymraeg, 4 Saesneg) yn ystod y flwyddyn i godi ymwybyddiaeth staff newydd a'r rheini sy'n rheoli timau rheng-flaen o ofynion y Safonau ac o ymrwymadau'r Brifysgol i ddarparu gwasanaethau dwyieithog i fyfyrwyr ac i staff.

Cynhadledd 'Methodolegau ymchwil ac ymchwil i ieithoedd rhanbarthol neu lleiafrifol'

Ym mis Gorffennaf 2024, cynhaliodd Canolfan Wleidyddiaeth a Chymdeithas Cymru **gynhadledd ieithoedd rhanbarthol a lleiafrifol** gan rannu arfer da o ran methodolegau ymchwil ym maes cynllunio ieithyddol a pholisi. Rhoddwyd cyfle i arddangos ein hymchwil ac i ymgysylltu a dysgu gan arbenigwyr ac ymarferwyr sy'n hyrwyddo'r ieithoedd hyn ar draws Ewrop.

Sesiynau Sgwrsio

Yn ystod y flwyddyn bu nifer o gyfleoedd ar gael i staff y Brifysgol ddefnyddio eu Cymraeg mewn sesiynau sgwrsio anffurfiol. Cynhelir y sesiynau yn wythnosol i ddysgwyr ac i siaradwyr Cymraeg, a cheir wybodaeth ar **ein gwefan**.

Cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg

Yn unol â'r Safonau, mae gan y Brifysgol ddogfen sy'n egluro'r camau yr ydym wedi cymryd i gydymffurfio â'r holl safonau - **Trefniadau Goruchwyllo Safonau'r Gymraeg**

Yn ystod 2023-24, bu adrannau Gwasanaethau proffesiynol yn parhau i gyflwyno diweddariadau o ran eu cydymffurfiaeth â'r Safonau fel rhan o'u cynlluniau iaith adrannol.

Caiff y cynlluniau eu hadolygu'n flynyddol ac mae'n gyfle i Ganolfan Gwasanaethau'r Gymraeg ymgysylltu ag adrannau Gwasanaethau Proffesiynol a dod i adnabod cyfleoedd i hyrwyddo defnydd o'r Gymraeg yn fewnol o fewn rhaglenni gwaith yr adrannau a hefyd i asesu cydymffurfiaeth â'r Safonau. Yn 2024-25, bydd Canolfan Gwasanaethau'r Gymraeg yn adolygu'r weithdrefn o ran y cynlluniau iaith adrannol er mwyn sicrhau eu bod yn parhau'n ddull addas ac effeithiol o fesur cydymffurfiaeth ar draws adrannau.

Canolfan Gwasanaethau 'r Gymraeg

Canolfan Gwasanaethau'r Gymraeg sy'n gyfrifol am gynorthwyo adrannau'r Brifysgol i weithredu Safonau'r Gymraeg, ac maent yn cynnig cyngor i staff er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth ar draws y Brifysgol. Mae'r Ganolfan yn gartref i Gangen y Brifysgol o'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol ac yn cynnwys tîm cyfieithu sy'n darparu gwasanaeth cyfieithu testun a chyfieithu ar y pryd i adrannau'r Brifysgol. Ceir canllawiau ar gydymffurfio â'r Safonau ynghyd â pholisïau a strategaethau'r Brifysgol o ran hyrwyddo'r Gymraeg ar dudalen gwe Canolfan Gwasanaethau'r Gymraeg www.aber.ac.uk/cy/cgg

Grŵp Gweithredol y Gymraeg

Yn ystod y flwyddyn academiaidd, cynhaliwyd tri chyfarfod o Grŵp Gweithredol y Gymraeg (Hydref 2023, Mawrth 2024 a Mehefin 2024).

Grŵp Gweithredol y Gymraeg sy'n arwain ac yn monitro Strategaethau a Pholisïau hybu'r Gymraeg y Brifysgol, ac yn adrodd ar gydymffurfiaeth â'r Safonau ar draws y Brifysgol gan ddatblygu hyfforddiant a chyngor addas.

Mae Grŵp Gweithredol y Gymraeg yn derbyn diweddariad ym mhob cyfarfod ar Strategaeth Sgiliau Dwyieithog y Brifysgol. Mae'r adroddiadau yn cynnwys data ynghylch:

- Gofynion ieithyddol pob swydd a hysbysebwyd.
- Crynodeb o lefelau sgiliau iaith y penodiadau.
- Canran y Gweithlu (Gwasanaethau Proffesiynol) â sgiliau Cymraeg ar lefel B1 neu uwch.
- Gwybodaeth am nifer y staff ar gyrsiau Cymraeg.

Yn ystod y flwyddyn derbyniodd Gweithrediaeth y Brifysgol sawl adroddiad ar weithgaredd y Grŵp. Mae Dirprwy Is-ganghellor â gofal am y ddarpariaeth academiaidd Cymraeg yn diweddarau'r Grŵp am y gwaith a wneir gan y Pwyllgor Astudiaethau Cyfrwng Cymraeg mewn perthynas â darpariaeth academiaidd cyfrwng Cymraeg y Brifysgol.

Safonau Polisi

Mae'r trefniadau o ran ystyried effaith penderfyniadau polisi ar y Gymraeg wedi eu sefydlu ac yn parhau. Yn ystod 2023-24 dechreuodd Canolfan Gwasanaethau'r Gymraeg adolygu gweithdrefnau'r Brifysgol o ran asesu penderfyniadau polisi. O ganlyniad i ddyfarniad Tribiwnlys y Gymraeg (TYG/WLT/22/01) a seminar gan Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg, rydym yn adolygu ein canllawiau, ein ffurflen ardrawiad effaith ac yn bwriadu trefnu hyfforddiant i staff yn 2024-25.

Trafodwyd y mater yng nghyfarfod Grŵp Gweithredol y Gymraeg (Mehefin 2024) a bydd diweddariadau pellach yn ystod 2024-25.

Datblygu neu Addasu darpariaeth Academiaidd

Cyfarfu Pwyllgor Astudiaethau Cyfrwng Cymraeg dair gwaith yn ystod y flwyddyn academiaidd. Yn un o is-bwyllgorau'r Bwrdd Academiaidd, cadeirir y pwyllgor gan y Dirprwy Is-ganghellor gyda gofal am y ddarpariaeth academiaidd Cymraeg, ac mae aelodau'r pwyllgor yn cynnwys yr Is-Ddeoniaid cyswllt gyda gofal am y Gymraeg. Yn unol â gofynion Safon 104, mae gweithdrefn glir wedi ei sefydlu er mwyn ystyried yr effaith ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg, ac i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r iaith Saesneg gydag unrhyw gynigion i newid y ddarpariaeth academiaidd.

Polisi Defnydd Mewnol o'r Gymraeg

Mae ein **Polisi Defnydd Mewnol o'r Gymraeg** yn adeiladau ar ymrwymadau ein Cynllun Strategol a thraddodiad y Brifysgol o gefnogi dwyieithrwydd yn y gweithle. Mae'r polisi yn nodi ymrwymadau'r Brifysgol o ran gweithredu'n ddwyieithog a chefnogi staff i ddefnyddio'r Gymraeg yn eu gwaith.

Targedau'r Polisi

- 90% o'r staff sy'n rhugl yn y Gymraeg yn defnyddio'r Gymraeg yn ddyddiol yn y gwaith (B2-C2).
- 50% o'r staff sy'n dysgu'r iaith neu nad ydynt yn ystyried eu hunain yn rhugl (A1-B1) yn defnyddio'r Gymraeg yn ddyddiol yn y gwaith.

Cynhelir arolygon defnydd iaith staff bob dwy flynedd, a cheir prif ganlyniadau arolwg mis Tachwedd 2023 ar dudalen 5.

- 50% o weithlu Gwasanaethau Proffesiynol y Brifysgol yn medru'r Gymraeg (ar Lefel B1-C2) erbyn 2029.

Ar 31 Gorffennaf 2024 roedd gan 39.5% (442/1118) o weithlu Gwasanaethau Proffesiynol sgiliau Cymraeg ar Lefel B1-C2. Noder bod y ffigwr hwn yn cynrychioli unigolion nid contractau, ac mae'r ganran yn cynrychioli'r staff sydd wedi nodi eu sgiliau iaith ar Pobl Aber yn unig (sef 93.9% o staff Gwasanaethau Proffesiynol).

Swyddi

Hysbysebwyd 288 o swyddi gan Brifysgol Aberystwyth rhwng 1 Awst 2023 a 31 Gorffennaf 2024 (ac eithrio swyddi llai na 3 mis, a swyddi 'AberYmlaen' a 'GwaithAber').

Categori	Nifer	%
Sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol (A1-C2). Swyddi â sgiliau Cymraeg (llafar) yn hanfodol ar lefel A1 neu uwch.	134	46.5%
Posts where Welsh language skills were not essential (A0). Swyddi lle nad oedd sgiliau Cymraeg yn hanfodol (A0). Mae'r gallu i ddeall natur ddwyieithog y Brifysgol ac ymwybyddiaeth o'r trefniadau sydd mewn lle i gefnogi gweithio yn ddwyieithog, yn ofyniad hanfodol ar holl swyddi A0 sydd heb ofyniad ieithyddol.	134	53.5%
	288	100%

Categori	Nifer	%
Sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol. O'r 154 swydd lle nad oedd Sgiliau'r Gymraeg yn hanfodol (swyddi A0), nifer a chanran y swyddi â'r Gymraeg (llafar) yn ddymunol ar lefel A1 neu uwch.	146	94.8%

Asesir pob swydd ar gyfer gofynion iaith drwy system E-Recruiter a chaiff pob un asesiad ei wirio gan Ganolfan Gwasanaethau'r Gymraeg yn unol â Strategaeth Sgiliau Dwyieithog y Brifysgol a gofynion Safon 145.

Hysbysebwr pob swydd yn ddwyieithog ac mae pob swydd yn nodi un ai bod lefel penodol o'r Gymraeg yn sgil hanfodol neu ddymunol (A1-C2), neu fe ofynnir am ymwybyddiaeth o natur ddwyieithog y Brifysgol pan nad yw'r gallu i ddefnyddio'r Gymraeg yn ofyniad hanfodol (A0).

Noder, ar rai hysbysebion swyddi Cymraeg hanfodol ar lefel B1 neu is, caniateir i ymgeiswyr nodi "tystiolaeth i ddangos ymrwymiad parhaus i ddysgu Cymraeg i'r lefel hon" a chefnogir yr ymgeiswyr hynny i fynychu gwersi Cymraeg. Mae hyn er mwyn parhau i ddatblygu sgiliau Cymraeg staff a chapasiti sgiliau dwyieithog timau.

Mae pob swydd ddisgrifiad yn cynnwys y datganiad canlynol.

Mae'r Brifysgol yn sefydliad dwyieithog sy'n cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg ac sy'n ymroddedig i Gyfle Cyfartal. Mae sgiliau Cymraeg yn gaffaeliad i ni, ac rydym yn annog a chynorthwyo ein staff i ddysgu Cymraeg ac i ddatblygu a defnyddio eu sgiliau iaith yn y gweithle. Mae croeso i chi wneud cais am unrhyw swydd yn Gymraeg neu yn Saesneg a bydd pob cais a gyflwynir yn cael ei drin yn gyfartal.

Cwynion

Ni dderbyniwyd cwyn ffurfiol mewn perthynas â Safonau'r Gymraeg yn ystod y cyfnod adrodd.

Dosbarth o Safonau	Cwynion a dderbyniwyd yn uniongyrchol
Safonau Cyflenwi Gwasanaethau	0
Safonau Llunio Polisi	0
Safonau Gweithredu	0

Ceir manylion ynglŷn â gweithdrefn gwyno'r Brifysgol o ran Safonau'r Gymraeg ar ein **gwefan**.

Mae Pwyllgor Llywodraethu a Diwylliant y Brifysgol yn derbyn adroddiadau blynyddol yn nodi manylion cwynion ddaeth i law yn ymwneud â Safonau'r Gymraeg.

Sgiliau Cymraeg y Gweithlu

Ar **31 Gorffennaf 2024** dadansoddwyd gwybodaeth am sgiliau iaith yr holl staff sydd â'u manylion wedi eu diweddarau. Defnyddir Fframwaith cyfeirio Cyffredin Ewrop (CEFR) ar gyfer y lefelau - Gweler **atodiad 1**.

Nifer y Staff â Sgiliau Cymraeg (31 Gorffennaf 2023)				
Lefel	Nifer Llafar	% Llafar	Nifer Ysgrifenedig	% Ysgrifenedig
A0	639	33.65%	776	40.86%
A1	353	18.59%	298	15.69%
A2	170	8.95%	109	5.74%
B1	125	6.58%	147	7.74%
B2	141	7.42%	152	8.00%
C1	107	5.63%	75	3.95%
C2	272	14.32%	213	11.22%
Heb gofnodi	92	4.84%	129	6.79%
Cyfanswm	1899		1899	

Mae'r tabl canlynol yn cymharu data adroddiad blynyddol llynedd (31 Gorffennaf 2023) â data eleni (31 Gorffennaf 2024).

Cymhariaeth rhwng 31 Gorffennaf 2022 a 31 Gorffennaf 2023				
Lefel	Nifer Llafar	% Llafar	Nifer Ysgrifenedig	% Ysgrifenedig
A0	-21	-0.18%	-60	-1.99%
A1	-12	-0.12%	-6	+0.11%
A2	-3	+0.08%	0	+0.15%
B1	-13	-0.49%	-7	-0.15%
B2	-13	-0.47%	-18	-0.71%
C1	-5	-0.11%	-5	-0.15%
C2	+1	+0.43%	-2	+0.20%
Heb gofnodi	+14	+0.84%	+46	+2.54%
Cyfanswm	-52		-52	

Hyfforddiant (Safon 135)

Cyrsiau lechyd a Diogelwch

Cynhaliwyd y sesiynau hyfforddiant lechyd a Diogelwch cyfrwng Cymraeg canlynol i staff yn ystod y flwyddyn.

Cwrs	Nifer y Cyrsiau	Dyddiadau	Nifer yn Mynychu	% y Staff fynychodd y cwrs yn Gymraeg
Cymorth Cyntaf mewn Argyfwng yn y Gweithle	1	21/09/2024	7	14%
Asesiad Risg	1	09/07/2024	4	9%
Wardeniaid Tân	1	14/02/2024	7	8%

Cyrsiau Hyfforddiant eraill

Cynigwyd y cyrsiau hyfforddiant cyfrwng Cymraeg isod yn ystod y flwyddyn.

Cwrs	Nifer yn Mynychu	Dyddiadau	% y Staff fynychodd y cwrs yn Gymraeg	% y Staff fynychodd y cwrs yn Saesneg
Sgiliau Recriwtio*	2	06/09/2023	(2) 100%	(0) 0%
Rheoli eich Tîm	18	13/09/2023	(2) 11%	(16) 89%
Effaith ac Effeithlonrwydd Personol **	16	11/10/2023	(0) 0%	(16) 100%

* Dim ond yn Gymraeg cynigwyd y cwrs Sgiliau Recriwtio yn ystod 2023-24.

** Ni chafwyd cofrestrïadau ar gyfer y cwrs Effaith ac Effeithlonrwydd Personol (cyfrwng Cymraeg).

Tu hwnt i'r meysydd uchod, mae staff hefyd wedi cwblhau'r cyrsiau hyfforddiant canlynol sydd ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Cwrs	Nifer a gwblhaodd yr hyfforddiant yn Gymraeg
Diogelu Data (GDPR)	3
Diogelu Gwybodaeth	4
Rhagfarn Ddiarwybod	13
Amrywiaeth yn y Gweithle	10
Ymwbyddiaeth Dyletswydd Prevent	61
Gadewch i ni siarad am Hil yn y Gweithle	10
Trafod Data	69
Gwe-rwydo	72
Bygythiadau Seiber	63

Hyfforddiant Dysgu Cymraeg

Gweler disgrifiadau'r lefelau Dysgu Cymraeg yn atodiad 2.

Cyrsiau 'Cymraeg Gwaith' 2022-23

Ariennir Cynllun Cymraeg Gwaith drwy'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol o dan nawdd y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol rhwng dechrau Ebrill a chanol Gorffennaf y flwyddyn ganlynol. Nod y cynllun yw gwella sgiliau Cymraeg yn y gweithle, gyda phwyslais ar gymhwyso'r hyn a ddysgir yn y gweithle, boed swyddi academaidd neu wasanaethau proffesiynol.

Roedd gofyn i staff gwblhau 120 awr y flwyddyn o ddysgu, er mwyn cwblhau lefel, drwy gyfuniad o gyrsiau wythnosol (2 awr yr wythnos fel arfer), sesiynau cefnogi un i un gan diwtor, astudio annibynnol a mynychu cyrsiau undydd). Yn rhan o'r cynllun cynigir mentor (aelod arall o staff sy'n siarad Cymraeg o fewn y Brifysgol) i gefnogi'r dysgu.

Cwrs	Nifer staff oedd yn dysgu ar gyrsiau Cymraeg Gwaith	Dilyniant (Nifer staff oedd yn dysgu ar gyrsiau CG 2022/23)
Mynediad 1	8	
Cwrs Dwys Mynediad 1 (dros 2 wythnos)	6	
Mynediad 2	7	6
Mynediad Hunan-Astudio	19	
Sylfaen Hunan-Astudio	5	5
Sylfaen 2 / Canolradd 1	10	10
Canolradd 2	5	4
Uwch 1 (rhan 2)	6	5
Cymraeg Gwaith+	2	
Cyfanswm	68	

Cyrsiau i Adrannau'r Brifysgol

Cynhaliwyd 2 gwrs penodol 1 awr yr wythnos am 30 wythnos ar gyfer 2 adran yn y Brifysgol. Gweler y tabl isod:

Lefel y Cwrs	Nifer	Adrannau
Mynediad 2	4	Gwasanaethau Gwybodaeth
Sylfaen 2	3	Gwasanaethau Gwybodaeth, Adran y Gyfraith
Cyfanswm	7	

Cyrsiau Cymraeg yn y Gymuned 2023-24

Mynychodd nifer o staff y dosbarthiadau yn y gymuned hefyd fel a ganlyn:

Lefel y Cwrs Cymunedol	Nifer (Awst 2023 – Gorffennaf 2024)
Mynediad	39
Sylfaen	9
Canolradd	3
Uwch	9
Gloywi	5
Cwrs Haf Dwys 2024	9
Cyrsiau Atodol	8
Cyfanswm	82

Mae rhai dysgwyr yn cofrestru ar fwy nag un cwrs e.e. cwrs yn y gymuned a chwrs atodol, neu gwrs Cymraeg Gwaith a'r Cwrs Haf Dwys.

Cyrsiau Byr i Staff

Cynhaliwyd cyfres o gyrsiau byr 6 wythnos (1 awr amser cinio) i staff yn ystod Tymor y Gwanwyn 2023 fel a ganlyn:

Lefel y Cwrs Byr	Nifer y cofrestrïadau
Blasu *	11
Codi Hyder	4
Gloywi	2
Cyfanswm	17

*Roedd y dysgwyr lefel Blasu yn awyddus i barhau i lefel Mynediad 1 felly trefnwyd cwrs dilyniant yn y trydydd tymor i'r 13 o ddysgwyr.

Trefnwyd sesiynau 1 awr ar lefel Blasu i staff Arlwyo hefyd yn ystod mis Hydref gan ganolbwyntio ar eirfa ac ymadroddion i'w defnyddio wrth weini yn y lleoliadau bwyd ar y campws.

Lefel y Cwrs Byr	Nifer y cofrestrïadau
Blasu Grŵp 1	7
Blasu Grŵp 2	7
Blasu Grŵp 3	4
Cyfanswm	18

Manylion Cyswllt

Dylan Hughes

Rheolwr Gwasanaethau'r Gymraeg

Lowri Angharad Jones

Swyddog Datblygu Gwasanaethau Cymraeg

Canolfan Gwasanaethau'r Gymraeg

Prifysgol Aberystwyth,

www.aber.ac.uk/cy/cgg

CanolfanGymraeg@aber.ac.uk

Atodiad 1 - Lefelau Iaith Gymraeg (A0 - C2)

Lefel iaith	Siarad (rhyngweithio a chynhyrchu)	Ysgrifennu
A0	Nid wyf yn medru siarad Cymraeg o gwbl.	Nid wyf yn medru ysgrifennu Cymraeg o gwbl.
A1	<p>Rwy'n gallu:</p> <ul style="list-style-type: none"> rhyngweithio mewn ffordd syml ar yr amod bod y person arall yn barod i siarad yn araf, ailadrodd neu aralleirio pethau, ynghyd â bod yn barod i'm helpu. defnyddio ymadroddion a brawddegau syml e.e. cyflwyno fy hunan neu berson arall, gofyn ac ateb cwestiynau cyfarwydd e.e. 'Ble dych chi'n byw?' 	<p>Rwy'n gallu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ysgrifennu neges fer syml ar ffurf e-bost neu nodyn, gan gynnwys yr amser, y dyddiad a'r lleoliad. llenwi ffurflenni â'm manylion personol, e.e. enw, cyfeiriad a rhif ffôn.
A2	<p>Rwy'n gallu:</p> <ul style="list-style-type: none"> siarad mewn iaith syml ar bynciau cyfarwydd. cymryd rhan mewn sgysiau cymdeithasol byr iawn, hyd yn oed er nad ydwyf fi, fel arfer, yn gallu cadw'r sgwrs i fynd ohoni'i hunan. defnyddio cyfres o ymadroddion i ddisgrifio ac ateb cwestiynau am fy nheulu a phobl eraill, y tywydd. trosglwyddo cyfarwyddiadau neu negeseuon ffôn syml 	<p>Rwy'n gallu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ysgrifennu nodiadau syml byr, gan gysylltu brawddegau syml â chysyllteiriau syml fel 'a', 'ond' ac 'oherwydd'. ysgrifennu llythyr neu e-bost syml iawn, e.e. yn diolch i rywun am wneud rhywbeth.
B1	<p>Rwy'n gallu:</p> <ul style="list-style-type: none"> manteisio ar ystod eang o iaith syml i ddelio â'r rhan fwyaf o sefyllfaoedd sy'n debygol o godi yn fy ngwaith. deall ystyr gyffredinol e-byst a llythyrau yn ymwneud â'm maes diddordeb, ynghyd â llythyrau damcaniaethol o fewn cwmpas fy ngwaith. dechrau sgwrsio'n fyrfyfyr ar bynciau sy'n gyfarwydd imi, e.e. teulu, diddordebau, gwaith, teithio a digwyddiadau cyfredol. cynnig cyngor ar faterion syml, i gleientiaid o fewn cwmpas fy ngwaith. disgrifio profiadau a digwyddiadau, gobeithion ac uchelgeisiau. 	<p>Rwy'n gallu:</p> <ul style="list-style-type: none"> cymryd nodiadau gweddol gywir mewn cyfarfodydd neu seminarau lle mae'r pwnc yn un cyfarwydd ac yn rhagweladwy. ysgrifennu llythyrau neu e-byst yn disgrifio digwyddiadau, profiadau ac argraffiadau ysgrifennu memoranda neu e-byst anffurfiol i gyflwyno gwybodaeth.
B2	<p>Rwy'n gallu:</p> <ul style="list-style-type: none"> gwrandao ar, deall a chyfrannu at drafodaethau mewn cyfarfodydd a seminarau. cymryd rhan weithredol mewn trafodaethau o fewn cyd-destunau cyfarwydd. mynegi barn yn glir. cyflwyno disgrifiadau manwl a chlir ar ystod eang o bynciau yn ymwneud â'm gwaith, ehangu a chefnogi syniadau â phwyntiau atodol ac enghreifftiau perthnasol. egluro safbwynt ar bwnc cyfoes gan roi manteision ac anfanteision y gwahanol opsiynau. rhoi cyflwyniad clir ar bynciau cyfarwydd. 	<p>Rwy'n gallu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ysgrifennu darnau byr o ohebiaeth fusnes, ar ffurf llythyr neu e-bost, ar ystod eang o bynciau sy'n ymwneud â'm gwaith neu fy maes diddordeb, a hynny mewn Cymraeg safonol heb ddefnyddio templed (ond gan ddefnyddio gwirydd sillafu, geiriadur, adnoddau technegol a.y.b. pan fo angen). cymryd nodiadau neu ysgrifennu adroddiadau, gan drosglwyddo gwybodaeth neu roi rhesymau o blaid neu yn erbyn safbwynt arbennig.

Lefel iaith	Siarad (rhyngweithio a chynhyrchu)	Ysgrifennu
C1	<p>Rwy'n gallu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ mynegi fy hunan yn rhugl ac yn ddigymell. ▪ defnyddio iaith yn hyblyg ac yn effeithiol at ddibenion cymdeithasol a phroffesiynol, gan gyfrannu'n hyderus at gyfarfodydd a chyflwyniadau ar lafar. ▪ ffurfio syniadau a barnau, gan sicrhau bod fy nghyfraniadau'n berthnasol i siaradwyr eraill. ▪ ymateb yn briodol i sefyllfaoedd diwylliannol a chymdeithasol gwahanol. ▪ cyflwyno disgrifiadau clir a manwl o bynciau cymhleth gan gyflwyno is-themâu, gan ddatblygu pwyntiau penodol, ynghyd â chloi'r cyflwyniad â chasgliad priodol. 	<p>Rwy'n gallu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ysgrifennu testunau wedi'u strwythuro'n glir, ynghyd â mynegi safbwyntiau am gyfnod hir. ▪ ysgrifennu esboniadau manwl ar bynciau cymhleth ar ffurf e-bost, llythyr, traethawd neu adroddiad, gan danlinellu'r materion perthnasol. ▪ ysgrifennu gwahanol fathau o destunau mewn arddulliau sy'n briodol i'r gynulleidfa sydd mewn golwg.
C2	<p>Rwy'n gallu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ deall adroddiadau ac erthyglau yr wyf yn dod ar eu traws yn fy ngwaith, gan gynnwys syniadau cymhleth wedi'u mynegi mewn iaith gymhleth. ▪ cymryd rhan yn ddiymdrech mewn trafodaeth. ▪ mynegi fy hunan yn rhugl a chyfleu arlliwiau ystyr yn gywir. ▪ addasu ac ailstrwythuro fy nghyfraniad wrth imi gwrdd ag unrhyw anhawster a wynebir, mor esmwyth fel braidd nad yw pobl eraill yn ymwybodol ohono. ▪ cynghori ar faterion cymhleth, anodd a chynhennus megis materion cyfreithiol neu ariannol, i'r graddau y mae fy ngwybodaeth arbenigol yn ymestyn. ▪ cyflwyno disgrifiadau neu ddadleuon yn dda, yn llyfn ac yn glir, yn y cywair sy'n briodol i'r cyd-destun, ac sydd â strwythur rhesymegol ac effeithiol sy'n helpu i dynnu sylw'r sawl sy'n gwrando ar y pwyntiau arwyddocaol. 	<p>Rwy'n gallu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ cymryd nodiadau llawn a chywir a pharhau i gymryd rhan mewn cyfarfodydd a seminarau. ▪ ysgrifennu testunau wedi'u strwythuro'n dda ac yn llyfn ac yn y cywair priodol. ▪ ysgrifennu adroddiadau neu erthyglau technegol gymhleth strwythuredig sy'n helpu i dynnu sylw'r sawl sy'n darllen, at y pwyntiau arwyddocaol. ▪ ysgrifennu adolygiadau o weithiau proffesiynol a/neu rai llenyddol.

Atodiad 2 – Cyrsiau Dysgu Cymraeg yng nghyd-destun Lefel Dysgu Fframwaith Cyngor Ewrop

Enw'r Lefel	Disgrifiad	Lefel dysgu Fframwaith Cyngor Ewrop	Isafswm oriau cyswllt a argymhellir
Mynediad	Cyrsiau ar gyfer dechreuwyr, sy'n cyflwyno geirfa a phatrymau iaith syml ac ymadroddion pob dydd. Mae'r pwyslais ar siarad yr iaith.	A1	120
Sylfaen	Mae'r lefel hon yn adeiladu ar lefel Mynediad ac yn gofyn am rywfaint o brofiad o'r Gymraeg. Mae'r prif bwyslais ar siarad yr iaith, gyda chyfle i drafod pynciau pob dydd fel y teulu a ffrindiau, gwaith a diddordebau.	A2	120
Canolradd	Mae'r lefel hon yn adeiladu ar lefel Sylfaen ac yn addas ar gyfer pobl sy'n gyfarwydd â phrif batrymau'r Gymraeg. Mae cyfle i ddatblygu sgiliau sgwrsio, gydag ychydig mwy o waith ysgrifennu, darllen a gwrando. Meithrin siaradwyr hyderus wrth drafod materion pob dydd yw'r prif nod.	B1	120
Uwch	Dyma gyfle i ymarfer trafod pynciau a themâu o bob math. Bydd dysgwyr hefyd yn datblygu eu sgiliau darllen, ysgrifennu a gwrando. Meithrin siaradwyr hyderus yw'r prif nod.	B2	360*
Gloywi	Mae'r cyrsiau Hyfedredd, sy'n addas ar gyfer dysgwyr rhugl a siaradwyr iaith gyntaf, yn cael eu teilwra ar gyfer anghenion y dosbarth. Y nod cyffredinol yw datblygu sgiliau presennol y myfyrwyr ymhellach a'u helpu i fagu hyder.		

Canolfan Dysgu Cymraeg Cenedlaethol <https://learnwelsh.cymru/media/10645/ad-blyn-2020-darllen-spreads.pdf>

* Mae tri cwrs ar lefel Uwch - U1, U2 a U3 (120 awr yr un)